

Správa Krkonošského
národního parku

Vyvěšeno dne:

Sejmuto dne:

Vrchlabí 27.4.2024

čj. KRNPAP 05342/2024

Správa Krkonošského národního parku ve Vrchlabí jako orgán ochrany přírody a krajiny pro území Krkonošského národního parku a jeho ochranného pásma (dále jen „Správa“ a „KRNPAP“) příslušný podle ustanovení § 78 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „zákon“) a v souladu s ust. § 171 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) toto

OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY č. 1/2024

o povolení ze zákazu rušit, chytat nebo usmrcovat problematické jedince vlka obecného

Předmět úpravy

I.

Toto opatření obecné povahy **povoluje podle ustanovení § 56 odst. 1 a odst. 2 písm. a), b) a c) zákona v zájmu ochrany volně žijících živočichů, v zájmu prevence závažných škod zejména na dobytku a ostatních typech majetku a v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti, výjimku ze základních podmínek ochrany dle § 50 odst. 1 a 2 zákona jedinců zvláště chráněného vlka obecného (*Canis lupus*) zařazeného dle § 14 odst. 2 vyhlášky Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb. a přílohy č. III této vyhlášky do kategorie kriticky ohrožený, konkrétně výjimku **ze zákazu rušit, chytat a nebo usmrcovat jedince vlka obecného, kteří budou vyhodnoceni podle kritérií Pohotovostního plánu pro řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného** (schváleného deklarací Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství čj. MZP/2023/630/1108 ze dne 5.5.2023 a publikovaného ve Věstníku MŽP, srpen 2023, částka 7, dále jen „Pohotovostní plán“) **jako problematictí** (tedy od stupně II. závažnosti situace výše ve smyslu tabulky č. 1 Pohotovostního plánu), a dále **výjimku ze zákazů držet nebo dopravovat jedince odchycené nebo usmrcené na základě této výjimky.****

Podmínky uplatňování opatření obecné povahy

Postup dle Pohotovostního plánu lze uplatnit v případě problematických jedinců vlka obecného pouze za těchto podmínek:

- 1) **vyhodnocení příčin a okolností chování daného jedince či jedinců** provedené Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR (dále jen „AOPK ČR“) prokázalo, že se jedná o chování klasifikované ve II. a III. stupni závažnosti situace podle Pohotovostního plánu a Pohotovostní štáb ustavený dle čl. 4.3 Pohotovostního plánu stanovil v zápisu ze svého jednání konkrétní opatření a postup adekvátní dané situaci (chování jedince/jedinců vlka obecného),
- 2) jsou **uplatňována pouze opatření a postup stanovený Pohotovostním štábem** (zápisem z jeho jednání), a to s ohledem na podmínku neexistence jiného uspokojivého řešení ve smyslu § 56 odst. 1 zákona, **vždy od mírnějších** (posílení preventivních opatření dle čl. 5.3 Pohotovostního plánu, plašení a jiné averzivní podmiňování dle čl. 5.4 Pohotovostního plánu), až po případné odstranění jedince z populace,
- 3) v případě jedince, jehož chování bude klasifikované ve II. a III. stupni závažnosti situace, resp. případů, kdy to je s ohledem na závažnost a naléhavost možné a potřebné, bude zajištěn **intenzivní monitoring, resp. sledování a sběr informací** za účelem stanovení příčin a způsobu řešení smělého, problematického či kritického chování vlka (ve smyslu čl. 5. 1 Pohotovostního plánu); jako součást monitoringu je možné provést odchyt jedinců a instalaci telemetrického sledovacího zařízení,
- 4) v případě jedince, jehož chování bude klasifikované ve II. a III. stupni závažnosti situace, bude zajištěno **averzivní podmiňování** (systematické plašení), pokud to Pohotovostní štáb stanoví jako adekvátní opatření s ohledem na podmínku neexistence jiného uspokojivého řešení (podle podmínky č. 2) k odvrácení či omezení smělého, problematického či kritického chování konkrétního jedince/jedinců vlka obecného,
- 5) v případě jedince, jehož chování bude vyhodnoceno dle podmínky č. 1 ve III. stupni závažnosti situace **jako kritické** (ve smyslu tabulky č. 1 Pohotovostního plánu) nebo v případě, kdy je na základě vyhodnocení dle podmínky č. 1 zřejmé, že jedinec **opakovaně překonává** řádně provedená a funkční preventivní opatření k zabezpečení hospodářských zvířat doporučená *Standardem na ochranu hospodářských zvířat před útoky velkých šelem*¹, a je **Pohotovostním štábem, formou zápisu z jednání, potvrzeno, že neexistuje jiné uspokojivé řešení**, bude v návaznosti na splnění podmínky č. 2 **zajištěno odstranění jedince z populace**; odstraněn z populace může být pouze jedinec či jedinci prokazatelně spojení s řešeným problematickým chováním – dle situace se může jednat o konkrétního jedince nebo více členů smečky, pokud problematické způsoby chování přejali, anebo takové chování přetrvává,
- 6) Pohotovostní štáb projedná **způsob provádění** monitoringu, averzivního podmiňování, anebo odstranění jedince či jedinců z populace dle podmínek č. 3–5 a ve spolupráci s dotčenými subjekty, kteří se na jejich provádění budou podílet (uživatelé honiteb, příslušnými odborníky aj.) upřesní, kdo a jak postup zajistí; způsob, podmínky a upřesnění organizačního zajištění Pohotovostní štáb uvede v zápisu ze svého jednání,

¹ Standard AOPK ČR: Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem, SPPK E 02 006

- 7) při **odchytu** (pro účely definované v podmínce č. 3 nebo 5 budou použity pouze metody s využitím živochytných odchytových zařízení (živochytný sklopec nebo zařízení soft catch trap a Belisle foot snare použitelná pro odchyt vlka v souladu s vyjádřením Evropské komise (Ref. Ares (2018)1412230 - 14/03/2018) k Nařízení Rady (EHS) č. 3254/91, případně další metody pro bezpečný a šetrný odchyt živých jedinců adekvátně k dané situaci) při dodržení dalších povinností stanovených zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů,
- 8) při **použití odchytových** zařízení bude technicky zajištěno sledování jejich aktivace a osoby pověřené Pohotovostním štábem k realizaci odchytu budou v **pohotovosti** tak, aby zajistily dojezd k odchycenému jedinci v co nejkratším termínu s ohledem na zajištění welfare odchycených jedinců,
- 9) usmrcení jedince (při odstranění jedince z populace podle podmínky č. 5) lze provést **pouze střelnou zbraní** a v souladu s dalšími podmínkami zákona č. 449/2001 Sb. o myslivosti. Pokud jde o podmínky způsobu lovu, je s ohledem na okolnosti, pokud to následné rozhodnutí dle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, umožní, možné provedení odlovu jedince také v noci, s pomocí noktovizoru i usmrcení v odchytových zařízeních. Usmrcení jedince je možné rovněž **po odchytu injekčně** za použití veterinárních preparátů,
- 10) provedení odchytu či usmrcení bude tím, kdo jej provedl, zdokumentováno (zaznamenání místa a času, fotodokumentace, případně zaznamenání tělesných údajů jedince) a telefonicky nebo jinou vhodnou formou bude provedení **bezodkladně oznámeno předsedovi Pohotovostního štábu a Správě KRMAP, odboru státní správy**; pořízená dokumentace bude následně předsedovi Pohotovostního štábu a Správě KRMAP, odboru státní správy, zaslána v co nejkratším termínu prostřednictvím elektronické pošty nebo datových schránek,
- 11) po nezbytnou dobu bude zajištěno **uchování celého neporušeného jedince** za účelem jeho prohlídky a získání údajů a vzorků k dalšímu využití v zájmu ochrany druhu. Místo uložení kadáveru a způsob jeho přepravy dohodne Pohotovostní štáb a uvede v zápise ze svého jednání. Usmrceného jedince nebo jeho části může **dopravovat pouze osoba, která usmrcení provedla nebo osoba, kterou určí Pohotovostní štáb** v zápise ze svého jednání. O dalším využití usmrceného jedince a povolení držení a dalšího nakládání s ním bude rozhodnuto v rámci samostatného řízení dle § 56 zákona,
- 12) Správě KRMAP a AOPK ČR bude Pohotovostním štábem každoročně k 31.1. předložena **písemná zpráva o činnostech provedených podle tohoto opatření** za uplynulý kalendářní rok, která bude obsahovat také zhodnocení realizovaných činností ve vztahu k řešené situaci. Reportingovou povinnost dle § 56 odst. 6 zákona zajistí Správa KRMAP, odbor státní správy.

II.

Toto opatření obecné povahy **stanoví podle ustanovení § 5 odst. 6 zákona opatření k regulaci (odstranění) kříženců vlka obecného a psa**, za těchto podmínek:

- 1) v případě podezření na přítomnost **křížence vlka obecného a psa** AOPK ČR zajistí vyhodnocení, zda konkrétní jedinec je křížencem vlka obecného a psa (tj. zda se ve smyslu Pohotovostního plánu jedná o jedince, u něhož je křížení zjevné nebo je možné jej identifikovat jako křížence v 1. generaci na základě genetických analýz) a Pohotovostní štáb ustavený dle čl. 4.3 Pohotovostního plánu následně **stanoví v zápisu ze svého jednání konkrétní opatření k odstranění křížence z přírody** adekvátní dané situaci, včetně postupu a organizačního zajištění jejich provedení obdobně dle podmínky č. I.6 tohoto opatření obecné povahy; **uplatňována budou pouze opatření a postup stanovený Pohotovostním štábem** (zápisem z jeho jednání),
- 2) **v případě odchyty** (pro účely případného potvrzení křížence dle podmínky č. 1 nebo odstranění křížence z přírody) budou použity metody a postup dle bodu I. 7 a 8,
- 3) usmrcení jedince křížence vlka a psa identifikovaného v souladu s podmínkou č. 1 lze provést **pouze střílnou zbraní** a v souladu s dalšími podmínkami zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Usmrcení jedince je možné i **po odchytu injekčně** za použití veterinárních preparátů,
- 4) **provedení odchyty či usmrcení** bude tím, kdo jej provedl, zdokumentováno (zaznamenání místa a času, fotodokumentace, případně zaznamenání tělesných údajů jedince) a telefonicky nebo jinou vhodnou formou bude provedení **bezodkladně oznámeno** **předsedovi Pohotovostního štábu a Správě KRNAP, odboru státní správy**; pořízená dokumentace bude následně předsedovi Pohotovostního štábu a Správě KRNAP zaslána v co nejkratším termínu prostřednictvím elektronické pošty nebo datových schránek,
- 5) po nezbytnou dobu bude zajištěno **uchování celého neporušeného jedince** za účelem jeho prohlídky a získání údajů a vzorků k dalšímu využití v zájmu ochrany druhu. Místo, způsob uložení kadáveru, způsob jeho přepravy a další nakládání s ním určí Pohotovostní štáb a bude uvedeno v zápise z jeho jednání.

III.

povoluje podle ustanovení § 43 odst. 1 zákona výjimku ze základních podmínek ochrany

konkrétně dle ustanovení § 16 odst. 2 písm. e), l) zákona za účelem provádění nezbytných opatření stanovených podle bodu I. a II. tohoto opatření obecné povahy s tím, že při provádění opatření, zejména při vstupu či vjezdu do území a umisťování odchyťových zařízení je nezbytné vždy omezit zásahy do přírodního prostředí na nejnezbytnější míru a postupovat tak, aby nedošlo k ohrožení nebo poškození předmětu ochrany zvláště chráněného území; Pohotovostní štáb stanoví v zápise ze svého jednání, společně s podrobnostmi provedení dle podmínek č. I.6 a č. II.1, také případné podmínky provádění opatření ve zvláště chráněném území a dle těchto podmínek je v souladu s bodem č. I.1 tohoto opatření obecné povahy nezbytné postupovat.

IV.

Toto opatření obecné povahy se vztahuje na území správního obvodu Správy KRNAP a jeho ochranného pásma s výjimkou honiteb Prameny Mumlavy, Prameny Labe, Prameny Úpy a Rýchory.

Opatření obecné povahy je platné do **31.12.2034**.

Odůvodnění

Správa Krkonošského národního parku ve Vrchlabí jako orgán ochrany přírody a krajiny pro území Krkonošského národního parku a jeho ochranného pásma (dále jen „Správa“ a „KRNAP“) příslušný podle ustanovení § 78 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „zákon“) přistoupila k vydání tohoto opatření obecné povahy, kterým se povoluje výjimka dle § 56 zákona ze základních podmínek ochrany jedinců druhu vlk obecný, jako zvláště chráněného druhu dle § 48 zákona a § 14 odst. 2 vyhlášky č. 395/1992 Sb., v kategorii kriticky ohrožený, pro řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného současně stanoví opatření k regulaci (odstranění) případných kříženců vlka obecného a psa dle § 5 odst. 6 zákona, pokud by byl výskyt křížence v přírodě zjištěn a současně povoluje výjimku dle § 43 odst. 1 zákona konkrétně dle ustanovení § 16 odst. 2 písm. e), l) zákona za účelem provádění nezbytných opatření stanovených podle bodu I. a II. tohoto opatření obecné povahy s tím, že při provádění opatření, zejména při vstupu či vjezdu do území a umístování odchyťových zařízení je nezbytné vždy omezit zásahy do přírodního prostředí na nejnezbytnější míru a postupovat tak, aby nedošlo k ohrožení nebo poškození předmětu ochrany zvláště chráněného území.

Výjimky dle ustanovení § 43 odst. 1 zákona jsou vydávány pro účely řešení uvedených situací při výskytu problematických jedinců vlka či regulaci (odstranění) křížence.

Vlk obecný byl v minulosti na území ČR i v řadě dalších Evropských zemí prakticky vyhuben. Životaschopná populace se zachovala mj. v oblasti Karpat (na Slovensku a v dalších zemích) odkud se začali vlci v 90. letech minulého století v omezené míře šířit zpět na území ČR (do oblasti Beskyd). Po roce 2000 došlo k rozvoji tzv. středoevropské nížinné populace vlka v oblasti západního Polska a sousedních oblastí Německa (Lužice). V posledních letech se vlci začali z okolních zemí šířit na území ČR ve větší míře a dochází ke vzniku trvalého osídlení a ustálení vlčích teritorií na našem území. Aktuálně je vlkem osídleno celé pohraničí ČR (vyjma jižní Moravy – viz mapové podklady AOPK ČR) a zejména mladé dispergující jedince je možné zaznamenat i na ostatním území ČR. Vlk se tedy jako vrcholový predátor postupně stává opět přirozenou složkou našich ekosystémů. Nicméně v případě nedostatečné prevence jsou vlci schopni začít využívat i snadno dostupné, avšak zcela nežádoucí zdroje potravy (nedostatečně zabezpečená stáda hospodářských zvířat, živočišné odpady v okolí sídel, volně pobíhající psi, a podobně), a to může vést v důsledku až k narušení přirozených vzorců chování, postupnému naučení překonávání preventivních opatření a ekonomicky závažným škodám na hospodářských zvířatech, případně silné habituaci a následně i nárůstu bezpečnostních rizik pro obyvatele. Na takové chování je pak nezbytné nahlížet jako na „problematické“ a řešit jej, přičemž mohou nastávat i situace, v nichž je nezbytné postupovat bezodkladně nebo včas použít vhodná opatření k prevenci či omezení vzniku nevhodného chování jedinců vlka.

Naléhavost včasného řešení takových situací je umocněna skutečností, že s ohledem na sociální chování vlků, může docházet k předání, resp. učení nevhodných návyků u dalších jedinců, případně až v rámci celé smečky. K problematickému chování může docházet také v případě jednotlivých jedinců, jež z důvodu zdravotních omezení nebo jiného handicapu nejsou schopni získávat přirozeně potravu a začnou využívat např. zmíněné dostupné živočišné odpady v okolí sídel, s čímž pak opět souvisí možná bezpečnostní rizika. Rizikové z hlediska nežádoucího či problematického chování a současně i z hlediska ochrany genofondu populace vlka jsou rovněž případy křížení mezi vlky a psy (přičemž za křížence je na místě považovat jedince, u něhož je křížení zjevné nebo je možné je identifikovat jako křížence v 1. generaci na základě genetických analýz). Problematické chování konkrétních jedinců vlka může mít různý charakter, intenzitu i příčiny, a je proto nezbytné vyhodnocení takového chování a přijetí opatření adekvátních jeho důvodům a hrozcím rizikům – od odstranění nevhodných podnětů a zamezení vznikajícího problematického chování prostřednictvím prevence, přes využití averzivního podmiňování až po okamžitou reakci v případě bezprostředního ohrožení zdraví osob nebo odstranění kříženců z populace. Ve všech případech je nezbytné, aby subjekty provádějící opatření přijímaná v rámci řešení problematického, kritického či ohrožujícího chování vlka (tedy zejména provádějící odchyt, případně usmrcení) postupovaly v souladu s platnými právními předpisy.

Vlk obecný, jako druh, který byl v minulosti v řadě zemí EU téměř vyhuben, je směrnici Rady 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zařazen mezi druhy vyžadující tzv. přísnou ochranu ve smyslu čl. 12 směrnice. Současně vlk patří mezi druhy, u nichž směrnice vyžaduje zajištění ochrany vhodných území v rámci soustavy NATURA 2000, což je v ČR zajištěno pouze v rámci EVL Beskydy, jako území, kde se vlk v době přistoupení k EU vyskytoval. V rámci zákona a vyhlášky č. 395/1992 Sb. je vlk, i v návaznosti na uvedenou ochranu v rámci EU, zařazen mezi zvláště chráněné druhy v kategorii kriticky ohrožený. Zákon stanovuje v § 50 odst. 1 a 2 zákona k ochraně zvláště chráněných druhů živočichů základní podmínky ochrany, které zahrnují zákaz škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje těchto živočichů (jednotlivých jedinců), zejména je usmrcovat, zraňovat, chytat, rušit, a také zákazy jedince zvláště chráněného druhu držet a dopravovat (a to s ohledem na § 48 odst. 4 zákona, včetně mrtvých jedinců či jejich částí). Ustanovení § 56 zákona zakládá možnost povolení výjimky z těchto zákazů a stanovuje podmínky a důvody, za nichž je možné povolení vydat. Výjimku je konkrétně možné povolit v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody a jedná-li se o druh chráněný současně podle práva EU (jako je tomu u vlka) současně za předpokladu, že neexistuje jiné uspokojivé řešení, povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany a jedná se o jeden z důvodů uvedených v § 56 odst. 2 zákona. Mezi tyto důvody, resp. zájmy, mj. patří zájem veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti, prevence závažných škod, zejména na úrodě, dobytku, lesích, rybolovu, vodách a ostatních typech majetku, a také zájem ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a ochrany přírodních stanovišť (přičemž v tomto případě může jít i o zájem ochrany druhu, který je předmětem řízení o povolení výjimky). Týká-li se výjimka blíže neurčeného okruhu osob, může ji orgán ochrany přírody povolit při splnění stanovených podmínek též opatřením obecné povahy dle § 171 a násl. správního řádu. Zákon dále umožňuje dle § 5 odst. 6 stanovit opatření k regulaci křížence (omezení jeho výskytu nebo odstranění z přírody), a to rozhodnutím nebo též opatřením obecné povahy.

V souvislosti s prováděním opatření nezbytných k řešení situací pro výskyt problematických jedinců vlka, anebo odstraněním křížence mohou být dotčeny také zákazy a omezení dané zákonem ve zvláště chráněných územích. Jedná se např. o potřebu transportu zařízení ke sledování či odchytu problematických jedinců či kříženců, jejich kontrolu a obsluhu, anebo provádění samotného odchytu či odstranění jedinců z populace a s tím spojenou potřebu (v nezbytném rozsahu).

Nezbytná opatření je tak možné provádět pouze na základě povolení výjimky dle § 43 odst. 1 zákona. V obou případech zákon umožňuje povolení výjimky či vydání souhlasu rovněž formou opatření obecné povahy.

Vlk je zároveň zákonem č. 449/2004 Sb., o myslivosti, řazen mezi druhy zvěře, které (s ohledem na jejich ochranu) nelze obhospodařovat lovem, nebyla-li k jejich lovu povolena výjimka podle předpisů na ochranu přírody. V souvislosti se zařazením vlka mezi zvěř je tak v návaznosti na povolení výjimky dle § 56 zákona nezbytné při provádění odchytu a lovu postupovat také podle podmínek stanovených zákonem o myslivosti. Zajištěny musí být rovněž podmínky stanovené zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, a dalšími předpisy.

Jako metodický a koncepční dokument, jehož dlouhodobým cílem je přispět k zajištění příznivého stavu druhu v souladu s požadavky Směrnice Rady č. 92/43/EHS a současně k socioekonomické přijatelnosti výskytu populace vlka v ČR přijalo Ministerstvo životního prostředí (dále „MŽP“) v r. 2020 Program péče o vlka obecného. V návaznosti na to připravilo MŽP ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství (dále „MZe“) za účelem omezení habituace vlků, zajištění bezpečnosti lidí a prevence závažných škod v důsledku problematického chování jedinců vlka Pohotovostní plán pro řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného (dále jen „Pohotovostní plán“), který dne 5.5.2023 MŽP a MZe jako ústřední orgány státní správy ochrany přírody i myslivosti společně schválili. Pohotovostní plán byl zveřejněn ve Věstníku MŽP (srpen 2023, částka 7). Pohotovostní plán stanoví pravidla pro flexibilní a transparentní řešení situací výskytu jedinců vlka obecného s doloženým problematickým (nebezpečným) chováním. Součástí Pohotovostního plánu je specifikace právních podmínek, věcná kategorizace chování vlka od přirozeného až po problematické, a především stanovení postupu pro řešení situací, kdy vlk vykazuje chování smělé, nebojácné až kritické, s cílem tyto situace řešit, a to včetně případného odstranění problematického jedince či jedinců. Pohotovostní plán proto stanovuje předpoklad vydání nezbytných povolení (výjimky dle § 56 zákona, stanovení opatření k regulaci kříženců dle § 5 odst. 6 zákona, výjimky a souhlasu dle § 43 a 44 zákona, a také rozhodnutí dle § 39 a 41, případně i § 45 odst. 2 zákona o myslivosti) tak, aby bylo možné v případě potřeby bezodkladně aplikovat nezbytná opatření.

Současně však Pohotovostní plán zakládá roli tzv. Pohotovostního štábu, který by měl garantovat potřebnou transparentnost a odbornost postupu v jednotlivých případech. Pohotovostní štáb na základě vyhodnocení příčin a závažnosti chování, které provede AOPK ČR, stanoví, jaká opatření se konkrétně uplatní a jak budou (po organizační stránce apod.) realizována, přičemž zajistí, aby při uplatnění opatření byla odpovídajícím způsobem zohledněna podmínka neexistence jiného uspokojivého řešení (aby opatření byla volena adekvátně situaci od mírnějších po ta závažnější) a současně byly zohledněny další podmínky stanovené právními předpisy.

Pohotovostní štáb je proto složen ze zástupců AOPK ČR, zástupců příslušných krajských úřadů, a/nebo správ národních parků, jako příslušných orgánů ochrany přírody a myslivosti, Policie ČR, Krajské veterinární správy, Státní veterinární správy, Českomoravské myslivecké jednoty a podle místa výskytu problematického jedince se do činnosti Pohotovostního štábu (a realizace opatření) zapojí zástupce (starosta) dotčené obce či obcí, uživatelé honiteb, zástupce poškozených chovatelů hospodářských zvířat, a dle potřeby odborníci spolupracující na realizaci opatření a poradenství ohledně dostupných technik a zkušeností. Aktivování Pohotovostního štábu podle Pohotovostního plánu předchází sběr všech dostupných informací o potenciálně problematickém chování vlků realizovaném AOPK ČR a jeho vyhodnocení dle závažnosti definované tabulkou č. 1 Pohotovostního plánu. Pohotovostní štáb je aktivován od hodnocení situace stupněm závažnosti II. a vyšším. Pohotovostní štáb pak pod vedením předsedy rozpracuje plán opatření pro konkrétní situaci a konkrétní problematické jedince a zajistí ve spolupráci s relevantními orgány a subjekty (uživatelé honiteb, policie, odborníky aj.) realizaci nezbytných opatření v souladu s legislativními požadavky.

Toto opatření obecné povahy tak v souladu s Pohotovostním plánem a v návaznosti na výše uvedené povoluje pro nezbytné případy řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného výjimku podle ustanovení § 56 odst. 1 a odst. 2 písm. a), b) a c) zákona ze zákazů stanovených § 50 odst. 2 zákona, konkrétně ze zákazu rušit, chytat, anebo usmrcovat jedince vlka obecného a ze zákazů držet nebo dopravovat odchycené nebo usmrcené jedince (na něž se ochrana vztahuje dle § 48 odst. 4 zákona), stanovuje opatření k regulaci (odstranění) případných kříženců vlka a psa podle § 5 odst. 6 zákona a současně povoluje pro účely provádění nezbytných opatření k řešení situace při výskytu problematického jedince vlka či odstranění křížence, výjimku dle ustanovení § 16 odst. 2 písm. e), l) zákona.

Vzhledem k tomu, že postup v případě výskytu problematického jedince vlka či křížence bude vyžadovat zapojení více různých subjektů, jak pracovníků AOPK ČR a odborníků při monitoringu dle čl. 5.1 Pohotovostního plánu, tak dalších osob, zejména uživatelů honiteb dle místa výskytu při naplňování dalších opatření, a konkrétní výčet všech dotčených osob není předem znám, je naplněna podmínka zákona a správního řádu pro využití formy opatření obecné povahy ve smyslu § 171 a násl. správního řádu.

Důvodem povolení výjimky je zajištění podmínek pro řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného, zejména v případech, kdy by docházelo k ohrožení bezpečnosti a zdraví osob, tj. v případech ve smyslu § 56 odst. 2 písm. c) zákona. Současně jsou za problematické chování podle Pohotovostního plánu (tabulky č. 1) považovány i ty případy, kdy by docházelo ke škodám na hospodářských zvířatech při opakovaném překonávání řádně provedených a funkčních preventivních opatření k zabezpečení hospodářských zvířat (provedených v souladu se *Standardem na ochranu hospodářských zvířat před útoky velkých šelem*²) a řešení takových případů je možné považovat za zájem prevence závažných škod ve smyslu § 56 odst. 2 písm. b) zákona. Včasné a adekvátní řešení problematického chování jedinců vlka je však i prevencí případného rozšíření takového způsobu chování, učení se ze strany dalších jedinců v rámci smečky, a je tedy také součástí ochrany druhu ve smyslu § 56 odst. 2 písm. a) zákona.

² Standard AOPK ČR: Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem, SPPK E 02 006

Stejně tak se tento důvod, resp. zájem ochrany samotných potenciálně problematických jedinců či ostatních členů smečky uplatní, pokud jde o nezbytný monitoring a určení příčin a okolností chování, při němž může být nezbytný odchyt jedince – takový monitoring umožňuje následně stanovit adekvátní opatření a zacílit je skutečně jen na jedince spojené s problematickým chováním. Povolení výjimky je tak s ohledem na uvedené také v zájmu ochrany přírody ve smyslu § 56 odst. 1 zákona a zejména zajištění bezpečnosti a zdraví osob je současně jednoznačně jiným převažujícím veřejným zájmem ve smyslu tohoto ustanovení (a to i vzhledem ke skutečnosti, že přítomnost jedince s problematickým chováním, zejména pokud jde o chování v nejvyšších stupních závažnosti, není žádoucí ani z hlediska ochrany ostatních jedinců a druhu jako celku a intenzita zájmu ochrany daného jedince je tím tedy snížena).

Povolení výjimky stanovené tímto opatřením obecné povahy se v souladu s Pohotovostním plánem týká pouze problematických jedinců vlka, přičemž celý postup by měl vést pokud možno k identifikaci konkrétních problematických jedinců a volbě řešení, které bude adekvátní dané situaci. Případné odstranění jednotlivých jedinců s atypickým chováním z volně žijící populace nepovede k negativnímu ovlivnění zachování či dosahování příznivého stavu druhu v ČR ve smyslu podmínky stanovení § 56 odst. 1 zákona, neboť jejich zapojení do rozmnožování a působení v populaci není žádoucí s ohledem na riziko přenosu nežádoucích vzorců chování a jejich eliminace naopak přispěje k dosažení či následně udržení příznivého stavu (v kontextu společenské udržitelnosti). Uplatnění postupu podle tohoto opatření obecné povahy, zejména pokud jde o odstranění jedince z populace, se předpokládá jako výjimečné, pouze v nezbytných, nejzávažnějších případech (ve smyslu tabulky č. 1 Pohotovostního plánu) a nedojde tedy k významnému ovlivnění početnosti druhu ani narušení dalších charakteristik rozhodných pro hodnocení stavu druhu.

Povolení výjimky formou opatření obecné povahy má v daném případě preventivní charakter, má umožnit adekvátní a včasné řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného (které by v případě řešení povolení individuálními správními akty, v každém jednotlivém případě, nebylo možné s ohledem na správní lhůty apod. zajistit) a s ohledem na to je podmínka neexistence jiného upokojivého řešení stanovená § 56 odst. 1 zákona zohledněna jak v rozsahu povolovaných zásahů a jejich podmínek, tak je současně stanovena jako základní princip pro postup Pohotovostního štábu a stanovení konkrétních opatření z jeho strany adekvátně k řešené situaci. Povolení výjimky se týká celé škály situací, které mohou s (potenciálně) problematickým chováním jedinců vlka souviset, a také tedy celého komplexu možných řešení, kdy ale bude po vyhodnocení situace, včetně zajištění případného intenzivního monitoringu ve smyslu čl. 5.1 Pohotovostního plánu, využito vždy nejvhodnější a nejméně invazivní řešení, od identifikace a odstranění příčin a nežádoucích podnětů (jako je např. dostupnost živočišných odpadů v okolí sídel), zajištění averzivního podmiňování (tedy systematického plašení, pokud je v daném případě možné využít), a až v případě jejich selhání nebo v těch nejzávažnějších případech bude přistoupeno k odstranění jedince z populace.

V některých případech může být příčinou problematického chování (např. pohybu jedince a vyhledávání potravy v blízkosti sídel) zranění, zdravotní omezení či jiný handicap takového jedince – takové situace je rovněž nutné posoudit a zvolit řešení s ohledem na stav daného jedince i míru rizik. V případech škod na hospodářských zvířatech je přednostně nezbytné zajistit opatření k prevenci a minimalizaci vzniku škod (provedení opatření dle *Standardu AOPK ČR: Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem, SPPK E 02 006*) a jako problematické chování, které by bylo řešeno až případným odstraněním jedince z populace, je pak možné hodnotit jen ty případy, kdy dochází k opakovanému překonávání řádně provedených a funkčních ochranných opatření (tj. jde již zjevně o cílené, naučené chování, které z hlediska závažnosti škod a jejich trvání i rizika přenosu takového chování odpovídá důvodům pro uplatnění výjimky dle § 56 odst. 2 písm. b) zákona).

Podmínky stanovené ve výroku č. I. tohoto opatření obecné povahy pro uplatňování výjimky dle § 56 zákona tedy v souladu Pohotovostním plánem specifikují postup řešení situací při výskytu jedince vlka s problematickým chováním (nebo při podezření na takové chování) a podmínky jednotlivých opatření, jež budou přijata. Konkrétně je v rámci podmínek č. 1–6 zakotven postup, který by měl na základě vyhodnocení dané situace, její závažnosti, příčin apod. (vyhodnocení dle Pohotovostního plánu zajistí AOPK ČR s použitím klasifikace chování dle tabulky č. 1 Pohotovostního plánu), vést k aplikaci adekvátních opatření, které stanoví Pohotovostní štáb při respektování podmínky neexistence jiného řešení. Uplatněna by měla být vždy taková opatření k řešení situace, která budou adekvátní dané situaci a příčinám chování jedince, a to vždy od mírnějších po ta, která představují významnější zásah do přirozeného vývoje daného jedince či jedinců vlka (tedy od neinvazivních opatření spočívající především v odstranění podnětů, které k nevhodnému chování, jako je přibližování k sídlům, vedou, vč. provedení potřebných a účinných opatření k ochraně hospodářských zvířat, přes případné plašení a jiné averzivní podmiňování až po případné odstranění z populace, pokud jiné možnosti byly vyčerpány nebo je nelze využít). Součástí tohoto postupu bude zajištění případného intenzivního monitoringu, resp. sledování a sběru dalších informací vedoucích k upřesnění poznatků o tom, jaké je chování daného jedince či jedinců a jaké jsou jeho příčiny. Toto sledování může zahrnovat sběr a analýzu vzorků (trusu, srsti apod.), použití záznamových zařízení (fotopasti) a dalších metod sledování pohybu jedinců i, bude-li to nezbytné, odchyt jedinců, jejich označení telemetrickým zařízením (obojkem) a následné sledování jejich aktivity. Ve vybraných případech bude smysluplné zajistit averzivní podmiňování (systematické plašení či zastrasování) k odvrácení či omezení nežádoucího chování jedinců (podmínka č. 4), toto podmiňování může být realizováno světelnými, zvukovými či mechanickými způsoby. Cílem odborně provedeného averzivního podmiňování je propojení si nežádoucího (vlastního) chování jedince vlka s nepříjemným prožitkem až mírnou bolestí tak, aby je od dalšího obdobného počínání v budoucnu odradilo. V žádném případě není účelem zvířata zraňovat nebo dokonce tímto způsobem usmrcovat. Konkrétní způsoby averzivního podmiňování budou zajišťovány v souladu se zákonem na ochranu zvířat proti týrání. Jak potřebnost zajištění monitoringu, tak averzivního podmiňování (které je i dle Pohotovostního plánu využitelné jen v určitých specifických případech) však bude záviset na situaci a podmínkách – v některých případech budou příčiny a charakter chování jedince dostatečně zřejmé (např. pokud půjde o jedince se zjevným zdravotním omezením, který se z toho důvodu přibližuje k sídlům) a monitoring nebude nezbytný a obdobně bude zřejmé, že není adekvátní využít metody averzivního podmiňování.

Podmínka č. 5 pak specifikuje, v jakých případech je možné přistoupit k odstranění jedince z populace, tj. odchyty či usmrcení (odstřelu, veterinární utracení) jedince s tím, že jde o případy, které budou buďto vyhodnoceny ve III. stupni závažnosti situace, jako kritické (ve smyslu tabulky č. 1 Pohotovostního plánu), nebo případy, kdy je na základě vyhodnocení zřejmé, že jedinec opakovaně překonává řádně provedená a funkční preventivní opatření k zabezpečení hospodářských zvířat doporučená *Standardem na ochranu hospodářských zvířat před útoky velkých šelem*³. Před tím, než bude k odstranění jedince přistoupeno, je nezbytné, aby Pohotovostní štáb důsledně vyhodnotil, že neexistuje jiné uspokojivé řešení a potvrdil to formou zápisu ze svého jednání. Pokud tedy nebyly příčiny a závažnost situace od počátku zřejmé, je nezbytné, aby Pohotovostní štáb potřebný postup a opatření projednal opakovaně, zhodnotil dostupné informace (vzešlé z monitoringu, resp. sledování a sběru informací dle podmínky č. 3) právě s ohledem na podmínku neexistence jiného uspokojivého řešení. Cílem (a k tomu by měl sloužit i případný monitoring) by mělo být vždy to, aby byl odstraněn z populace pouze jedinec či jedinci prokazatelně spojení s řešeným problematickým chováním – nicméně dle situace se může jednat i o více členů smečky, pokud problematické způsoby chování přejali, resp. problematické chování přetrvává. To by však mělo být ověřeno a po odstranění jedince je tedy potřebné vyhodnotit (vč. případného dalšího monitoringu), zda se problematické chování vyskytuje i u dalších jedinců, zda a z jakých příčin situace přetrvává a výše popsany postup pak případně opakovat. V rámci jednání Pohotovostního štábu by měly být (v souladu s podmínkou č. 6) upřesněny také podmínky postupu při monitoringu, resp. sledování (vč. odchyty jedinců), averzivním podmiňování a samozřejmě zejména při odstranění jedince z populace a řešeno celkové organizační zajištění.

V rámci podmínek č. 7–9 jsou následně upřesněny metody odchyty či usmrcení jedinců a stanoveny podmínky jejich použití. V případě odchyty (jak pro účely monitoringu dle podmínky č. 2, tak případně přímo odchyty jedince s problematickým chováním v rámci jeho odstranění z populace) jsou stanoveny pouze metody umožňující odchyt živých jedinců, a to jednak prostřednictvím živochytných odchyťových zařízení, tak případně dalších šetrných metod podle dané situace. Uvedena jsou mj. odchyťová zařízení, které přímo pro odchyt vlků připouští Evropská komise ve vztahu k Nařízení Rady (EHS) č. 3254/91, o zákazu používání nášlapných pastí – konkrétně na základě dotazu vzneseného Německem, resp. spolkovým Ministerstvem životního prostředí, ochrany přírody a reaktorové bezpečnosti (BMU), se Komise v r. 2018 dopisem Ref. Ares(2018)1412230-14/03/2018 vyjádřila, že využití „soft catch traps“ z hlediska cílů Nařízení rady (EHS) č. 3254/91, přípustné, zároveň však zdůraznila nutnost naplnění dalších podmínek, jako je vyloučení negativního dopadu na zachování nebo dosahování příznivého stavu druhu z hlediska ochrany a vyhodnocení jiných uspokojivých řešení, tedy shodných podmínek vyplývajících z § 56 odst. 1 zákona (které jsou tímto opatřením obecné povahy řešeny). Tento výklad Evropská komise potvrdila na dotaz MŽP i pro využití v ČR. Použití těchto odchyťových zařízení, která jsou konstruována tak, aby bylo minimalizováno riziko zranění odchyťovaných zvířat, se předpokládá zejména u jinak zdravých jedinců a mimo zastavěná území. Jak již bylo zmíněno, problematické chování jedince však může být spojeno kupříkladu i se zdravotním omezením, zraněním či handicapem a zejména v takovém případě pak bude na místě využít i jiné šetrné metody odchyty (včetně např. použití narkotizační střely či šipky, které lze použít jen cíleně na menší vzdálenost).

³ Standard AOPK ČR: Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem, SPPK E 02 006

Podmínkou č. 8 je pak s ohledem na welfare odchycených jedinců (aby nedošlo k jejich zranění delší přítomností v odchytovém zařízení atp.) stanoven požadavek na technické zajištění sledování aktivace odchytového zařízení (tj. použití čidla aktivace s GSM modulem atp.) a co nejrychlejšího dojezdu a vyproštění jedince. Samozřejmě při odchytu je nezbytné respektovat také další podmínky stanovené zákonem č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání a s ohledem na zařazení vlka mezi zvěř, také zákonem č. 449/2001 Sb., o myslivosti (dle výkladu MZe je i odchyt lovem ve smyslu tohoto zákona) – k postupu dle zákona o myslivosti viz dále. Podmínka č. 9 pak v návaznosti na podmínku č. 5 upřesňuje metody přípustné v případě usmrcení jedince – s ohledem na uvedené zařazení vlka mezi zvěř se uplatní primárně odstřel za použití střelné zbraně při splnění všech dalších souvisejících podmínek zákona o myslivosti, včetně skutečnosti, že odstřel (lov) může provést pouze osoba oprávněná dle tohoto zákona. V rámci podmínek stanovených tímto opatřením obecné povahy není omezena roční ani denní doba provedení odchytu či odstřelu jedince, nicméně dle situace (její závažnosti, ale i realizovatelnosti) může být provedení nutné i v nočních hodinách, resp. mimo dobu stanovenou v § 45 odst. 1 písm. m) zákona o myslivosti. V rámci podmínky č. 9 se proto připouští i případný lov v noci a za použití noktovizoru, pokud to bude nezbytné a bude to součástí povolení vydaných dle zákona o myslivosti (tedy součástí rozhodnutí dle § 39 nebo 41 zákona o myslivosti, které jsou nezbytnou podmínkou realizace tohoto opatření, v rámci nichž bude povoleno využít pro tyto účely v souladu s § 45 odst. 2 zákona o myslivosti i jinak zakázané způsoby lovu uvedené v § 45 odst. 1 zákona o myslivosti). Kromě toho se obdobně připouští použití střelné zbraně k usmrcení jedince v odchytovém zařízení (opět, pokud to bude součástí povolení dle zákona o myslivosti) a usmrcení (utracení) jedince v odchytovém zařízení s použitím veterinárních přípravků. Přičemž zdůraznit je opakovaně potřebné, že ve všech těchto případech platí předchozí podmínky stanovené tímto opatřením obecné povahy a usmrcení jedince, jeho odstranění z populace, je posledním krokem, který je možné realizovat pouze na základě posouzení neexistence jiného řešení v rámci jednání Pohotovostního štábu, který toto uvede v zápisu ze svého jednání. V rámci toho bude rovněž upřesněno, jak bude provedení organizačně zajištěno, přičemž opět platí, že to je provázáno zejména s podmínkami stanovenými zákonem o myslivosti. Podmínkou č. 10 je stanoveno informování Pohotovostního štábu a orgánu ochrany přírody o provedení odchytu či usmrcení, tj. osoba, která odchyt či usmrcení dle předchozích pokynů Pohotovostního štábu provedla, předá informace co nejrychleji vhodnou formou, telefonicky atp. Pohotovostnímu štábu a orgánu ochrany přírody a následně doplní podrobnosti, jako jsou údaje o místě a času provedení, fotodokumentace aj., prostřednictvím e-mailu nebo datových schránek. Na to navazuje podmínka č. 11, která zakotvuje povinnost uchovat jedince pro účely odběru vzorků, odborné pitvy, atp., přičemž Pohotovostní štáb určí, kde bude kadáver uložen a kdo jej případně bude přepravovat. Výjimka stanovená tímto opatřením obecné povahy se nevztahuje na další dlouhodobé držení a využití mrtvého jedince či jeho částí – o tom bude následně rozhodnuto v souladu s § 56 zákona v samostatném řízení (do té doby bude jedinec uložen na místě určeném Pohotovostním štábem). Závěrečná podmínka č. 12 pak již řeší zajištění přehledu (kontroly) nad prováděnými opatřeními a jejich reportingu v souladu s požadavky zákona v souladu s ustanovením § 56 odst. 6 a § 5b odst. 5 zákona.

V případě problematických jedinců vlka obecného je podmínkami tohoto opatření omezen počet na jednotlivé jedince, nejvýše do počtu jedinců smečky, pokud by u nich došlo k přenosu naučeného nežádoucího, nebezpečného chování, resp. toto přetrvávalo. V rámci podmínek č. 7–9 jsou upřesněny způsoby a metody odchytu, případně usmrcení problematických jedinců a současně i časové okolnosti, které budou primárně záviset na okolnostech řešené situace, ale připuštěna je i možnost zásahu v nočních hodinách, pokud to bude současně umožňovat navazující povolení dle zákona o myslivosti. Okolnostmi, resp. lokalizací výskytu problematického jedince bude dáno také místní určení, přičemž celkově jsou časové a místní okolnosti v případě tohoto opatření obecné povahy ohraničeny dobou platnosti tohoto opatření a územní působností v rámci níž je toto opatření vydáváno. Podle § 5b odst. 3 písm. d) zákona je nezbytné specifikovat také způsob kontrol, které bude Správa KRNAP zajišťovat. Kontrolní úloha bude v případě tohoto opatření obecné povahy zajištěna ve více rovinách, jak nezbytnou aktivní účastí v Pohotovostním štábu, který bude mj. vyhodnocovat informace z provedeného monitoringu, resp. sledování a navrhopat další postup, tak spolu s Pohotovostním štábem (jeho předsedou) přijímat veškeré informace o jednotlivých zásazích. To umožní potřebný dohled v jednotlivých situacích upravených tímto opatřením obecné povahy.

Ve výroku č. II. tohoto opatření obecné povahy se stanovuje v souladu s § 5 odst. 6 zákona opatření k regulaci křížence vlka a psa. Včasné a adekvátní řešení výskytu křížence je prevencí dalšího vnosu a předávání genetické výbavy psa do volně žijící populace vlka obecného, což je z hlediska ochrany tohoto druhu nežádoucí. Křížence může rovněž vyvolávat situace, při nichž vzniká ohrožení bezpečnosti a zdraví osob, stejně jako působit škody na hospodářských zvířatech, které pak navyšují animozitu vůči vlkům. Základní podmínkou postupu je v tomto případě důsledné vyhodnocení, zda se jedná skutečně o křížence, které dle podmínky č. 1 části II. tohoto opatření zajistí AOPK ČR. V praxi může být křížení zjevné na základě vzhledu jedince, nicméně k určení může dojít i na základě získaných genetických vzorků a v takovém případě se použije postup dle tohoto opatření u kříženců v 1. generaci. Další podmínky jsou stanoveny obdobně jako v případě problematického jedince vlka, tj. po vyhodnocení stanoví Pohotovostní štáb další postup, přičemž v případě kříženců je jak s ohledem na případná bezpečnostní rizika (nejistotu ohledně jejich chování), tak i z důvodu zajištění ochrany populace vlka obecného, na místě zajistit pokud možno odstranění z přírody. Použijí se shodné metody a za týchž podmínek jako dle části I. podmínky č. 7–9. Z hlediska právních podmínek je nicméně odlišností skutečnost, že kříženec není zvířím ve smyslu zákona o myslivosti a postupuje se tak podle § 42 zákona o myslivosti (usmrcení může provést osoba oprávněná podle zákona o myslivosti). Mimo honební pozemky je i v případě křížence nezbytné rozhodnutí dle § 41 zákona o myslivosti. Podmínkou č. 4 je pak stanoven požadavek dokumentace a informování Pohotovostního štábu a orgánu ochrany přírody a nakládání s kadáverem usmrceného křížence je upraveno podmínkou č. 5, přičemž kříženec není považován za jedince zvláště chráněného druhu a Pohotovostní štáb pouze věcně určí jak s kadáverem naložit. Není nezbytné o dalším držení kadáveru rozhodovat v rámci správního řízení (pokud nebude nalezeno vhodné využití kadáveru pro vědecké účely nebo nebude využit uživatelem honitby, je předpokladem následná likvidace kadáveru v souladu s požadavky veterinárních předpisů).

Ve výroku č. III. tohoto opatření obecné povahy navazuje na předchozí a povoluje v nezbytném rozsahu výjimku dle § 43 odst. 1 zákona ze zákazů dle ustanovení § 16 odst. 2 písm. e) a l) zákona, tj. možnost sbírat nerosty, rostliny nebo odchytávat živočichy, s výjimkou běžného obhospodařování pozemků, výzkumu povoleného nebo organizovaného orgánem ochrany přírody, výkonu práva myslivosti, práva rybářství nebo práva obecného užívání lesů podle jiného právního předpisu. V tomto případě se jedná pouze o odchyt živočichů – problémových jedinců vlka obecného a vjíždět a setrávat s motorovými vozidly a obytnými přívěsy mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená orgánem ochrany přírody, s výjimkou vjezdu a setrávání vozidel základních složek integrovaného záchranného systému, obecní policie, ozbrojených sil České republiky, Celní správy České republiky, Vězeňské služby České republiky, dalších orgánů veřejné moci, veterinární služby, vozidel správců vodních toků, provozovatelů vodovodů a kanalizací, energetických soustav, ropovodů, produktovodů a veřejných komunikačních sítí při plnění jejich úkolů nebo vozidel potřebných pro lesní a zemědělské hospodaření v národním parku a vozidel vlastníků a nájemců nemovitých věcí v souvislosti s jejich užíváním.

Tyto výjimky jsou pro účely provádění Pohotovostním štábem stanovených opatření k řešení situace při výskytu problematického jedince vlka či odstranění křížence. Řešení situací, při nichž vzniká ohrožení bezpečnosti a zdraví osob, stejně jako řešení závažných škod na hospodářských zvířatech, k nimž dochází při opakovaném (naučeném) překonávání řádně provedených a funkčních ochranných opatření, představuje veřejný zájem a zamezení rozvoje problematického chování jedinců vlka, stejně jako odstranění případného křížence je současně i zájmem ochrany přírody. S ohledem na skutečnost, že podmínkou stanovenou v rámci části III. je omezení zásahů do přírodního prostředí a zejména předmětu ochrany dotčeného zvláště chráněného území bude intenzita dotčení podmínek ochrany zvláště chráněného území jen velmi omezená a uvedený veřejný zájem na bezpečnosti, zdraví a ochraně majetku, resp. zájem na ochrany přírody tak převáží zájem ochrany zvláště chráněného území. Pohotovostní štáb zároveň upřesní postup provádění konkrétních opatření právě i z hlediska omezení případných dopadů na předmět ochrany a přírodní prostředí ve zvláště chráněném území.

Podle § 45g zákona je dále nezbytné, aby při povolení výjimky ze zákazu podle zákona, tedy i v případě tohoto opatření obecné povahy, bylo zajištěno, že nedojde k závažnému nebo nevratnému poškození přírodních stanovišť a biotopů druhů, které jsou chráněny v rámci evropsky významných lokalit (EVL) nebo ptačích oblastí (PO) ani k soustavnému nebo dlouhodobému vyrušování druhů, k jejichž ochraně jsou tato území určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné. S ohledem na tímto opatřením stanovené a výše popsané podmínky, které směřují k výběru nejméně invazivních metod adekvátních situaci, i s ohledem na to, že nezbytné zásahy spojené s odstraněním případných problematických jedinců vlka budou velmi omezené co do počtu, lokalizace i času, není předpoklad, že by mohlo dojít ohrožení předmětů ochrany EVL či PO či jejich vyrušování.

Jak bylo opakovaně uvedeno, vlk obecný je podle § 2 písm. c) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, zařazen mezi zvěř, kterou nelze lovit (s ohledem na ochranu podle mezinárodních úmluv či zvláštních předpisů, tj. zejména zákona o ochraně přírody a krajiny). Postup podle tohoto opatření, pokud jde o lov (odchyt či usmrcení) jedinců vlka, proto nelze uplatňovat, aniž by byly splněny podmínky stanovené zákonem o myslivosti.

Ta opatření, která upravuje také zákon o myslivosti, tedy lze vykonávat pouze prostřednictvím osob oprávněných podle zákona o myslivosti a za předpokladu povolení lovu také příslušným orgánem státní správy myslivosti dle § 39, resp. § 41 (v případě nehonebních pozemků) zákona o myslivosti. Vydání povolení předpokládá Pohotovostní plán jako navazující krok po vydání výjimky dle § 56 zákona, tedy po vydání tohoto opatření obecné povahy. Při vlastním lovu pak musí být dodrženy, kromě podmínek stanovených tímto opatřením, také další požadavky a podmínky stanovené zákonem o myslivosti, jako jsou odpovídající způsoby lovu, přičemž orgán státní správy myslivosti může v souladu s § 45 odst. 2 zákona o myslivosti umožnit použití některých jinak zakázaných způsobů lovu. Zákon o myslivosti umožňuje aplikovat také stanovené opatření k regulaci (odstranění) kříženců, a to na základě výše zmíněného postupu dle § 42 zákona o myslivosti, anebo na základě rozhodnutí dle § 41 zákona o myslivosti v případě nehonebních pozemků.

Podle § 66 zákona o myslivosti mají být rozhodnutí podle zákona o myslivosti vydávána v dohodě s příslušnými orgány ochrany přírody. Tato dohoda je zpravidla formalizována prostřednictvím závazných stanovisek vydávaných orgány ochrany přírody, nicméně tato dohoda, resp. závazné stanovisko je dle § 65 zákona nezbytné pouze, pokud není „předepsán jiný postup“. Povolení výjimky dle § 56 zákona, opatření k regulaci křížence dle § 5 odst. 6 zákona a výjimky dle § 43 stanovené tímto opatřením obecné povahy lze tedy považovat za takovýto „jiný postup“ a nebudou-li v rámci rozhodnutí dle zákona o myslivosti stanovovány podmínky, jež by měnily podmínky povolení výjimky nebo s nimi byly v rozporu, není opakované vyjádření orgánu ochrany přírody formou stanoviska nezbytné.

Ve výroku č. IV. tohoto opatření obecné povahy Správa KRNAP vymezila působnost tohoto opatření obecné povahy. Jedná se o území národního parku a jeho ochranného pásma, kam nezasahují honitby Správy KRNAP (tj. Prameny Mumlavy, Prameny Labe, Prameny Úpy a Rýchory). Území těchto honiteb má Správa KRNAP již vyřešeno samostatnými rozhodnutími.

Časová platnost tohoto opatření obecné povahy, do 31.12.2034, byla stanovena s ohledem na nutnost časového omezení výjimky dle § 56 zákona a potřebu vyhodnotit efektivitu nastaveného systému. V daném období je také Ministerstvem životního prostředí předpokládáno vyhodnocení Programu péče o vlka obecného, jakožto koncepčního a metodického podkladu, který určuje základní postup pro prevenci a řešení konfliktů. Rozhodnutí o výjimce vydaná dosud za shodným účelem v jednotlivých správních řízeních podle § 56 či § 43 zákona, stejně jako případné souhlasy dle zákona apod. nejsou, s ohledem na ochranu dříve nabytých práv oprávněných osob, dotčena a tyto osoby se řídí podmínkami stanovenými v příslušných rozhodnutích až do konce jejich platnosti. Následně mohou postupovat podle tohoto opatření obecné povahy.

Postup projednání opatření obecné povahy

Správa KRNAP, odbor státní správy, projednala návrh opatření obecné povahy v souladu s ustanovením § 172 odst. 1 správního řádu. Návrh opatření obecné povahy byl zveřejněn na elektronické úřední desce Správy KRNAP od 15.3. do 2.4.2024. Dále Správa KRNAP požádala všechny dotčené městské a obecní úřady o zveřejnění tohoto návrhu, nebo informace o něm. Následně Správa KRNAP požádala dotčené obce nebo města o potvrzení o zveřejnění. Návrh opatření obecné povahy byl zveřejněn do 23.4.2024. Po uplynutí 30 denní lhůty je přistoupeno k vydání tohoto opatření. Odůvodněné připomínky a námítky v předepsané lhůtě nikdo nepředložil.

Tabulka č. 1: Posouzení různých způsobů chování vlka ve vztahu k jeho nebezpečnosti pro člověka a z toho vyplývající opatření a doporučení (vypracováno a upraveno dle: Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) (2019): Policy Support Statement: The management of bold wolves; Reinhardt I., Kaczensky P., Frank J., Knauer F., Kluth G. (2018): Konzept zum Umgang mit Wölfen, die sich Menschen gegenüber auffällig verhalten, BfN Skripten 502, Hrsg: Bundesamt für Naturschutz; Bundesamt für Umwelt (2016, rev. 2019: Konzept Wolf Schweiz Vollzugshilfe des BAFU zum Wolfsmanagement in der Schweiz; Černe R., Majic Skrbinšek A., Bartol M.J., Jonozovič M. (2015): Guidelines for bear intervention groups, Action A.1LIFE DINALP BEAR project)

Závažnost situace	Klasifikace chování jedince	Popis chování vlka	Doporučená opatření	Informování veřejnosti
Blízké setkání				
I. stupeň	<i>přirozené chování</i>	vlk nezaregistroval lidskou přítomnost, vykazuje nadále přirozené chování	ověření hlášení, vysvětlení vlčího chování nahlašovateli	podávat informace o výskytu a etologii vlka; o doporučeném chování při blízkém setkání s vlkem; informovat místní veřejnost o doporučeném chování ve "vlčích oblastech" (včetně informace chovatelům hospodářských zvířat)
	<i>přirozené chování</i>	vlk se stáhne (odejde, ukryje) při náhodném přiblížení člověka na relativně krátkou vzdálenost (nad 30 m)	ověření hlášení, vysvětlení vlčího chování nahlašovateli	
	<i>přirozené chování</i>	vlk zůstává na dohled lidí v dopravních prostředcích (auta, traktory, apod.), ihned se nevzdaluje, pozoruje, odchází	ověření hlášení, vysvětlení vlčího chování nahlašovateli	
	<i>přirozené chování</i>	vlk při náhodném přiblížení se k člověku na relativně krátkou vzdálenost (méně jak 30 m) chvíli člověka pozoruje, pak odchází	ověření hlášení, vysvětlení vlčího chování nahlašovateli	
	<i>přirozené chování</i>	vlk za tmy jednorázově proběhl kolem lidských sídel nebo jimi prochází	ověření hlášení, vysvětlení vlčího chování nahlašovateli	
	<i>přirozené chování</i>	vlk za světla jednorázově proběhl na dohled od lidských sídel	ověření hlášení, vysvětlení vlčího chování nahlašovateli	
	<i>přirozené chování</i>	vyprovokovaný vlk se ve svém přirozeném prostředí chová výhrůžně	ověření hlášení, vysvětlení vlčího chování nahlašovateli, monitoring	

	<i>přirozené chování / chování nežádoucí vzhledem k ochraně hospodářských zvířat</i>	vlk způsobil škody na nezabezpečených hospodářských zvířatech	zavedení preventivních ochranných opatření (zabezpečení) u stád hospodářských zvířat, monitoring	poskytovat cílené informace o etologii vlka, jeho výskytu, proč se škoda stala, jak jí lze předcházet (vysvětlení způsobů prevence), na koho se lze obrátit apod., komunikace s chovateli hospodářských zvířat
	<i>přirozené chování / chování nežádoucí vzhledem k ochraně hospodářských zvířat</i>	vlk způsobil jednorázově škody na hospodářských zvířatech navzdory provedenímu zabezpečení	vyhodnocení efektivity zabezpečení zvířat, identifikace slabých míst, zlepšení provedených ochranných opatření, intenzivní monitoring	poskytovat cílené informace, proč se škody stále vyskytují, jak je možné zlepšit ochranná opatření apod., intenzivní komunikace s chovateli hospodářských zvířat

Závažnost situace	Klasifikace chování jedince	Popis chování vlka	Doporučená opatření	Informování veřejnosti
Situace vyžadující pozornost				
II. stupeň	<i>smělé/nebojácné chování</i>	vlk se ve svém přirozeném prostředí nevzdaluje od své kořisti; když zaregistruje člověka, brání svou kořist	intenzivní monitoring	poskytovat cílené informace o chování vlka ve snaze zvýšit porozumění jeho chování; podávat informace, jak se chovat, aby nedošlo k přímému konfliktu s vlkem; vyzvat k hlášení pozorování
	<i>smělé/nebojácné chování</i>	vlk ve svém přirozeném prostředí přichází k člověkem odlovené zvěři do méně než 10 min. (po vzdálení se člověka)	intenzivní monitoring	
	<i>smělé/nebojácné chování - možný problém silné habituace nebo pozitivního podmiňování</i>	vlk ve svém přirozeném prostředí si je vědomý nepřítě vzdáleného člověka, kterého jako člověka identifikoval a nevzdaluje se; o lidi v místě opakovaně jeví zájem, ale nepřibližuje se	intenzivní monitoring, důsledné zajištění možných podnětů	poskytovat cílené informace o prevenci a možnosti vyhnout se přímému konfliktu s vlkem; místní veřejnosti a turistům vysvětlit možné příčiny a důsledky jak pro vlka, tak pro člověka; zajistit obousměrnou komunikaci s místní veřejností např. prostřednictvím horké linky, internetu, sociálních sítí, v případě svolání pohotovostního štábu je způsob (rozsah a forma) informování veřejnosti dohodnut pohotovostním štábem
	<i>smělé/nebojácné chování - možný problém silné habituace nebo pozitivního podmiňování</i>	vlk několik dní po sobě (více událostí v průběhu delšího časového úseku) vyhledává lidská sídla, pohybuje se v jejich blízkosti v relativně krátké vzdálenosti (menší než 30 m)	intenzivní monitoring včetně možnosti telemetrie, zvažování a zverzivního podmiňování, důsledné zajištění možných podnětů; může být zvažováno svolání pohotovostního štábu	
	<i>smělé nebojácné chování - možný problém silné habituace nebo pozitivního podmiňování</i>	vlk v blízkosti lidského sídla si je vědomý nepřítě vzdáleného člověka a nevzdaluje se	intenzivní monitoring včetně možnosti telemetrie, zverzivního podmiňování, důsledné zajištění možných podnětů; může být zvažováno svolání pohotovostního štábu	
	<i>problematické chování - nežádoucí vzhledem k ochraně hospodářských zvířat</i>	vlk opakovaně překonává optimálně provedené doporučené preventivní zabezpečení hospodářských zvířat	svolání pohotovostního štábu => intenzivní monitoring včetně možnosti telemetrie, zverzivního podmiňování až odstranění jedince z populace, není-li vhodná metoda zverzivního podmiňování úspěšná nebo ji nelze z nějakého důvodu uplatnit	o rozsahu, formě a intenzitě informovanosti veřejnosti rozhodne pohotovostní štáb s cílem objasnit široké veřejnosti přijatý postup s vysvětlením možných příčin a důsledků

Závažnost situace	Klasifikace chování jedince	Popis chování vlka	Doporučená opatření	Informování veřejnosti
-------------------	-----------------------------	--------------------	---------------------	------------------------

III. stupeň	kritické chování - nežádoucí vzhledem k ochraně hospodářských zvířat a přenosu naučeného chování na další jedince druhu	útoky na zabezpečená stáda hospodářských zvířat trvají - vlk se specializuje na lov hospodářských zvířat jako hlavní kořist	svolání pohotovostního štábu => odstranění jedince z populace	o formě a intenzitě rozhoduje pohotovostní štáb; cílem je objasnit široké veřejnosti přijatý postup s vysvětlením možných příčin a důsledků jak pro vlka, tak pro člověka
	kritické chování - naznačuje silnou habituaci, možný problém pozitivního podmiňování	vlk člověka registruje a neutěče, když se k němu člověk přiblíží na krátkou vzdálenost (menší než 30 m), opakování podobných událostí	svolání pohotovostního štábu => intenzivní monitoring včetně možnosti telemetrie, avertivní podmiňování	o formě a intenzitě rozhoduje pohotovostní štáb; cílem je objasnit široké veřejnosti přijatý postup s vysvětlením možných příčin a důsledků jak pro vlka, tak pro člověka; zdůraznit základní cíl zajištění bezpečnosti lidí
	kritické chování - pozitivní podmiňování a silná habituace mohou vést ke stále odvážnějšímu chování	vlk opakovaně vyhledává lidi a drží se v jejich blízkosti, následuje člověka (se psem i bez) na krátkou vzdálenost	svolání pohotovostního štábu => intenzivní monitoring včetně možnosti telemetrie, avertivní podmiňování až odstranění jedince z populace, není-li vhodná metoda avertivního podmiňování úspěšná nebo ji nelze z nějakého důvodu uplatnit	o formě a intenzitě rozhoduje pohotovostní štáb; cílem je objasnit široké veřejnosti přijatý postup s vysvětlením možných příčin a důsledků jak pro vlka, tak pro člověka; zdůraznit základní cíl zajištění bezpečnosti lidí
	kritické chování - možný problém silné habituace nebo pozitivního podmiňování	vlk se opakovaně (více než 2x) přes den objevuje v lidském sídle	svolání pohotovostního štábu => intenzivní monitoring včetně možnosti telemetrie, avertivní podmiňování až odstranění jedince z populace, není-li vhodná metoda avertivního podmiňování úspěšná nebo ji nelze z nějakého důvodu uplatnit	
	kritické chování - možný problém silné habituace nebo pozitivního podmiňování	vlk opakovaně vyhledává domácí psy v blízkosti lidí nebo lidských sídel a chová se vůči nim agresivně	svolání pohotovostního štábu => intenzivní monitoring včetně možnosti telemetrie, avertivní podmiňování až odstranění jedince z populace, není-li vhodná metoda avertivního podmiňování úspěšná nebo ji nelze z nějakého důvodu uplatnit	o formě a intenzitě rozhoduje pohotovostní štáb; cílem je objasnit široké veřejnosti přijatý postup s vysvětlením možných příčin a důsledků jak pro vlka, tak pro člověka; zdůraznit základní cíl zajištění bezpečnosti lidí
	chování ohrožuje bezpečnost lidí - náhlo zranění	vlk napadne člověka navzdory pokusům o avertivní podmiňování	okamžité odstranění jedince z populace	
	chování ohrožuje bezpečnost lidí - náhlo zranění	vlk brání svému kořisti v blízkosti lidských sídel okamžitými útoky, avertivní podmiňování není účinné	okamžité odstranění jedince z populace	
	chování ohrožuje bezpečnost lidí - náhlo zranění	vlk se chová agresivně vůči lidem bez zjevné příčiny (aniž by byl vyprovokován)	okamžité odstranění jedince z populace	
	chování ohrožuje bezpečnost lidí - náhlo zranění	vlk napadne člověka bez zjevné příčiny (aniž by byl vyprovokován)	okamžité odstranění jedince z populace	

Vysvětlivky

Závažnost situace a naléhavost opatření	Popis	Navržená opatření	
I. stupeň	Situace není hodnocena jako závažná a nevyžaduje aplikaci opatření	monitoring	sběr údajů z terénu: pobytové znaky, informace od myslivců, lesníků, náhodná pozorování
II. stupeň	Situace je hodnocena jako problematická a vyžaduje aplikaci opatření	zavedení preventivních ochranných opatření	využití preventivních opatření na ochranu hospodářských zvířat: elektrické ohradníky, zavírání zvířat na noc do pevných chlévů, využití pasteveckých psů apod.

III. stupeň	Situace je závažná a naléhavě vyžaduje aplikaci opatření	hodnocení efektivity ochranných opatření	vyhodnocování efektivity realizovaných ochranných opatření v časovém odstupu, a to i v případě, kdy se vlk na lokalitu v daném období nevrátil
		intenzivní monitoring	založení záznamu případu, systematický intenzivní sběr vzorků nebo údajů o výskytu a chování konkrétního jedince, možnost využití telemetrického sledování
		averzivní podmiňování	řešení krizové situace systematickým použitím různých metod plašení (pomocí hluku, slepých střel do vzduchu, dělobuchů, světel,...)
		důsledné zajištění možných podnětů	odstranění nebo zajištění pro vlka atraktivních lákadél v dané oblasti (odpadků, živočišného odpadu, psů,...)
		odstranění jedince z populace	odstřel nebo utracení, ev. odchyt

Účinnost

Toto opatření obecné povahy nabývá účinnosti patnáctým dnem po dni vyvěšení veřejné vyhlášky na úřední desce Správy KRNAP a je platné do 31.12.2034.

Poučení

Podle § 173 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, proti opatření obecné povahy nelze podat opravný prostředek.

PhDr. Robin Böhnisch
ředitel

(otisk úředního razítka Správy KRNAP)

Vyvěšeno dne:

Sejmuto dne: